

«Έργα και ημέραι» του Συλλόγου

Έγινε με μεγάλη επιτυχία στις 24 Ιουνίου 2001 στο ξενοδοχείο "PRESIDENT" στην Αθήνα η προβολή της Νέας Βιντεοταινίας «ΧΩΡΙΟΝ ΜΗΛΙΕΣ ΗΛΕΙΑΣ». Οι απόψεις απόκτησης της ταινίας ήταν πολλές (120 περίπου). Σε άλλη στήλη δημοσιεύονται τα ονόματα των αιτούντων. Στην ίδια εκδήλωση τιμήθηκαν για την προσφορά τους στον Πολιτισμό του χωριού μας τα μέλη του Συλλόγου μας: ΑΛΕΞΙΟΣ Δ. ΠΙΠΠΑΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Χ. ΠΙΠΠΑΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. ΛΕΝΤΖΟΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΚΑΣΚΑΝΤΙΡΗΣ και ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ. ΜΠΙΛΛΑΛΗΣ και σε λιτή εκδήλωση τους απαιτηθή έπαινος. Η Βιντεοταινία θα προβληθεί και στο χωριό μας στις 14 Αυγούστου 2001 και ώρα 9 μ.μ. και θα αρχίσει αμέσως η διανομή της στους αιτούντες την απόκτησή της. Η αξία της δε είναι μόνον 10.000 δρχ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΡΑΓΕΛΙΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΒΙΝΤΕΟΤΑΙΝΙΑΣ «ΧΩΡΙΟΝ ΜΗΛΙΕΣ ΗΛΕΙΑΣ»

1) Τσαπάρια Γεωρ. Ιουλία 10.000 δρχ.	14) Λέντζος Ανάστ. Ανδρέας 10.000 δρχ.	27) Κακαρούνα - Κοτσιρά Ρε-θέκκα 10.000 δρχ.
2) Τσαπάρια Γεωρ. Γεωργία 10.000 δρχ.	15) Λέντζος Ανάστ. Θεόδωρος 10.000 δρχ.	28) Πίππα - Πατέλη Νικολέτα 5.000 (πρ/λή)
3) Μπιλάλης Παν. Γεώργιος 10.000 δρχ.	16) Δουλής Κων. Ιωάννης 10.000 δρχ.	29) Λέντζος Π. Απόστολος 10.000 δρχ.
4) Μπιλάλης Κων. Δημήτριος 10.000 δρχ.	17) Δουλής Γεωρ. Ιωάννης 10.000 δρχ.	30) Πίππας Χ. Αναστάσιος 10.000 δρχ.
5) Μπιλάλης Δημ. Παναγιώτης 10.000 δρχ.	18) Ντέλης Φωτ. Ανδρέας 10.000 δρχ.	31) Τσαπάρια Α. Αλέξιος 10.000 δρχ.
6) Μπέριτσου Γεωρ. Γεωργία 2.000 (πρ/λή)	19) Βασιλόπουλος Γεωρ. Ηλίας 10.000 δρχ.	32) Μπιλάλης Χρ. Νικόλαος 2.000 (πρ/λή)
7) Λέντζος Ιωάν. Αναστάσιος 10.000 δρχ.	20) Λέντζος Κων. Αριστείδης 10.000 δρχ.	33) Μπιλάλης Χρ.υ Νικόλαος 2.000 (πρ/λή)
8) Λέντζος Ιωάν. Αναστάσιος 10.000 δρχ.	21) Τσαπάρια Γεωρ. Ασπασία (Κορδελά) 10.000 δρχ.	34) Μπιλάλης Χρ. Νικόλαος 2.000 (πρ/λή)
9) Λέντζος Κων. (Παίικου) Ιω-άννης 5.000 (πρ/λή)	22) Τσαπάρια Γεωρ. Άννα (Κορ-δελά) 10.000 δρχ.	35) Μπιλάλης Χρ. Νικόλαος 2.000 (πρ/λή)
10) Τσαπάρια Ιωάν. Άννα 5.000 (πρ/λή)	23) Γαλανόπουλος Θύμιος 10.000 δρχ.	36) Μπιλάλης Χρ. Νικόλαος 2.000 (πρ/λή)
11) Μπιλάλης Κων. Χαράλα-μπος 10.000 δρχ.	24) Γερμανού-Χριστοπούλου Αννέτα 10.000 δρχ.	37) Πίππας Δ. Αλέξιος 10.000 δρχ.
12) Λέντζος Κων. Δημήτριος 10.000 δρχ.	25) Μπιλάλης Δημ. Γεώργιος 10.000 δρχ.	38) Κόντζιος Α. Δημήτριος 10.000 δρχ.
13) Γερμανός Κων. Πάνος 10.000 δρχ.	26) Κοτσιράς Γεωρ. Ανδρέας 10.000 δρχ.	39) Μπιλάλης Κ. Χρήστος 10.000 δρχ.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟΚΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΙΝΤΕΟΤΑΙΝΙΑΣ

1) Λέντζος Φωτίου Παναγιώ-της.	17) Κοτσιράς Χρήστου Ιωάννης.	34) Πίππας Χαράλαμπος Γεώρ-γιος.
2) Πίππας Χρυσάνθου Δημή-τριος.	18) Τσαπάρια Γεωργίου Δημή-τριος.	35) Μαρκόπουλος Δημητρίου Αριστείδης.
3) Πίππα-Μαυρογιάννη Γεωρ-γία.	19) Τσαπάρια Γεωργίου Βασι-λείου.	36) Βουτσιώτης Δημητρίου Πανα-γιώτης.
4) Δουλής Σωτηρίου Χαράλα-μπος.	20) Τσαπάρια Γεωργίου Πάνος.	37) Κασκαντιρης Γεωργίου Ανα-στάσιος.
5) Λέντζος Φωτίου Δημήτριος.	21) Τσαπάρια Γεωργίου Σοφού-λα.	38) Κασκαντιρης Γεωργίου Αλέ-ξιος.
6) Λέντζου Αργυρίου Μαρία.	22) Τσαπάρια Γεωργίου Ιωάν-νης.	39) Δημακόπουλος Γεωργίου Παναγιώτης.
7) Λέντζος Κων/νου (Τσαρ-μου) Ιωάννης.	23) Τσαπάρια Γεωργίου Αθανά-σιος.	40) Δημακόπουλος Γεωργίου Ελένη.
8) Λέντζος Κων/νου Ανδρέας.	24) Μπόσας Μαρίνη Πάνος.	41) Κοτσιρά Γεωργίου Μαρία.
9) Γερμανός Παναγιώτου Χρή-στος.	25) Μπόσας Γεωργίου Ηλίας.	42) Μπιλάλης Νικολάου Γεώρ-γιος.
10) Γερμανός Παναγιώτου Βί-κιωρας.	26) Τσαπάρια Ανδρέου Αγγελι-κή.	43) Μπιλάλης Νικολάου Αντώ-νης.
11) Δουλής Αντωνίου Ιωάννης.	27) Τσαπάρια Χρήστου Ιωάν-νης.	44) Μπιλάλης Γεωργίου Νικό-λαος.
12) Τσαπάρια Γεωργίου Ηλίας.	28) Γιαννοπούλου Φιλοποίμνη Τσαία.	45) Λέντζος Γεωργίου Μάριος.
13) Λέντζος Κων/νου Νικόλαος (Πανα-Κώστα).	29) Γιαννοπούλου Φιλοποίμνη Αγγελική.	46) Τσαπάρια Δημητρίου Αρι-στείδης.
14) Λέντζος Κων/νου Ιωάννης (Πανα-Κώστα).	30) Ντέλη Φωτίου Ελένη.	47) Κοτσιράς Δημητρίου Αλέξαν-δρος.
15) Λέντζου - Κεφαλληνού Χρυ-σάνθη.	31) Πίππας Χρυσάνθου Γεώρ-γιος.	48) Τσαπάρια - Δημοπούλου Διο-νουσία.
16) Κοτσιράς Θεμιστοκλή Πανα-γιώτης.		49) Αθανασίου Σωτηρίου Ιωάννης.
		50) Λέντζος Δημητρίου Κων/νος.
		51) Πίππας Παναγιώτου Άρης.
		52) Μαρώντος Κανέλλου Νικό-λαος.
		53) Μπόσας Γεωργίου Νικό-λαος.
		54) Μπαντούνα Ιωάννου Ιφιγέν-εια.
		55) Δούμας Ανδρέου Χαράλα-μπος.
		56) Τσαπάρια Παναγιώτου Ιω-άννης.
		57) Γιαννοπούλου Ιωάννου Νι-κολέτα.
		58) Μπιλάλης Γεωργίου Παύ-λος.

1967. Από εκδήλωση του Συλλόγου στο Πνευματικό Κέντρο στο χωριό.

Προφορά της Εικόνας της Παναγίας στις 23 τ' Αυγούστου αρχές της δεκαετίας του '60. (Φωτ. Γ. Πατέλη)

«Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ»

Ο Αύγουστος κάθεται κατα-μεσημερο πάνω στους με-γάλους σωρούς με τ' άχυρα ή μισογύμι στ' άλογο σαν το μι-κρό παιδί στη σκάλα του Μά-στρικου. Ο Αύγουστος βαμέ-νος με μούρα στο πρόσωπο, Ελενοδίκη, στον πόλεμο των κραριών, που παίρνοντας με-γάλη φόρα κτυπιούνται ανελέ-ητα στο στάλο στην Κάπηλη. Ο Αύγουστος με τα πρώτα σόκα στο μικρό καλάθι με τις πράσι-νες φτερίνες. Ο Αύγουστος με τ' άγουρα αγραπιδία στ' αυτιά και τα μάτια γεμάτα τόνους πε-θυμίες και όνειρα. Ο Αύγου-στος που ψήνει αραποσείτα στον ίσκιο της καρδιάς με τις μικρές μαύρες φλούδες κολλη-μένες στο σαγόνι του. Ο Αύ-γουστος ο αρετικός κι ο παρα-βάτης, πλάνει τα πρόβατα στην Άβρα που κάτασπρα στε-γνώνουνε στα περιβόλια. Ο Αύ-γουστος στις νεροτριβές ντυμένος με όλες τις πολύχρω-μες μαντινιές απλωμένες στο μύλο. Ο Αύγουστος με τα πό-δια γεμάτα μπουχό και ιδρώτα με τα μικρά πλαστικά του πέδι-λα, αφήνοντας τ' χνάρια του, δίπλα στα χνάρια τόνων πελ-μάτων. Ο Αύγουστος κουβα-λώντας τ' απόγιομα νερό και αίμα θρέφοντας τις πληγές τό-σων νηριών βλεμμάτων και ύ-στερα να μετράει τις σειρές στις σοκαλοκαλιμένες στα καλύ-βια. Μία, δύο, τρεις, είκοσι τρεις. Να κατεβεί στο χωριό παραμονή για το πανηγύρι, της Παναγίας. Θα πλυθεί στην ι-σκιά, ρέχνοντάς του η μάνα νε-ρό στο κεφάλι και τρίβοντας με δύναμη τα σκληρά της χέρια στα μαυιά, με την πλάκα το σα-πούνι να σου τσουξεί τα μάτια.

Δ. Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ

Χορός στο γάμο της Γιώτας Β. Πίππα. (Φωτ. Τ. Παναγιωτοπούλου)

Μηλιώτισσα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΗΛΙΩΤΩΝ ΗΛΕΙΑΣ

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ • ΤΟΜΟΣ Β' • ΤΕΥΧΟΣ 3 • ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2001 • ΑΘΗΝΑΣ 11 • ΑΘΗΝΑ • Τ.Κ. 105 54

«ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ»

...μα ήταν στη θέση τους. Σωστά. ...βαλμένο όπως τα θέλει το ...πρό το 'να με τ' άλλο*. Τα ...τραπέζια με τις ψάθινες κα- ...στη πλατεία. Το βάθρο της ...με το γύλινο καφάσια και τις ...καυρελούδες. Τα μικρό- ...τα μεγάλα μεγάφωνα περα- ...στης ακακίας του Μπαρμπα- ...Λουκά και του Κανέλλου. Και οι γι- ...λάτες με τις κόμπες αναμμένες από ...απόγιομα γιατί φέτος ήρθε το φως ...στο χωριό, δεν τό 'κουμε κορτάσει ...αίμα. Και τα όργανα ακουμπισμένα ...μετά στις θήκες τους πάνω στις καρέ- ...κλας. Το κληρίνο, το βιολί, το λαγού- ...το, το μπουζούκι. Και οι χορευτήρες- ...να πίνουν καφέ καπνίζοντας στο κα- ...φενείο, φορώντας λαμπρά πολύχρω- ...μα φουστάνια. Και μεις μικροί τότε, ...ακουμπισμένοι με τον ώμο στις κολών- ...νες των μπαλκονιών του παπα - Γεώρ- ...γη και του μπαρμπα - Νικολάου, θα ...περιμένουμε ώρα πολύ με τα μάτια θρ- ...βάνοικτα και αναμμένα. Ύ' αρχούσε ...τα όργανα επέλεως. Ύ' αρχίσει ο χο- ...ρός. Και μας φαινόσαντε οι κότες απέ- ...λειωτες, όταν ξάφνου ανέβησαν οι ...μουσικοί στη σκηνή κι αρχίσανε το ...πρώτο δευιά - δευιά κουρδίσματα. ...Ξεπρά για χορό έχει η παρέου- ...λα...» και να στο χορό όλοι οι πρώτο- ...χορευτές. Ο Τάκης ο Ματζιώρας, ο ...Χαράλαμπος ο Πίππας, ο Δημήτρης ...Κοτσιράς, ο Αντρέας ο Βασιλάς και ...αργότερα ο Γιώργης ο Κορδής και ...τόσοι άλλοι. ...«Νά 'σαν τα νεύτα της φορέας ...«Βγάλα ψηλά στα Διάπλα», «Μπα ...καίποπούλα». Και έτσι οι χορευτές ...όπως χορεύανε, ότι δεν χορεύανε ...πάρσανε, δεν ξέρω μερικοί, αλλά ...γούρα παλεύανε. Και ήταν οι πρώ- ...στης μεγαλώσε έτσι σε όλους τους ...πάρσανε να παλεύανε και να πα- ...μεγάλα και ήρθαν σαν έτσι και ...πάρσανε στο πανηγύρι και έδωσαν ...πάρσανε στα μου «Ποιός είναι ο ...Ποιός είναι ο Πέρα, Ποιός είναι ο ...Κοτσιράς, Ποιός είναι ο Κανέλλος ...Ομοίως και οι άλλοι. Ομοίως και οι ...και τα κέρθη με τα κέρθη και τα ...ρήθρες και τα μεγάλα και τα ...λάντες και ο Σταύρος ο Βασιλάς με ...το βιολί και το σαξοφώνι και το ...κι. Και έτσι σαν παύσανε οι χορευ- ...στον Καρναβάλι, οι χορευτές και ...το σούρουπο μ' ανάμια τα κέρθη ...τους σακάκια, ιδρωμένοι και ...ρευτές και πίσω τους να παύσανε ...μπουλούκια παιδιά με πολύχρω- ...σαπτες, καρμουζιές από καρμυ- ...αναμμένα δοδιά και οι χορευτές ...κολουθώντας τους να παύσανε ...φια τους. «Ξεπρά για χορό έχει η ...ρεούλα της Μνήμης».

* Αριστοτέλης «Επιάν», Μετάφραση Κίστε Βάρουλη.

«Ποιός είναι 'κείνος πού 'ναι 'κει πέρα, Λιούλιε καημέγε, καημέγε Λιούλιε!»

Από το φωτογραφικό αρχείο του Γιώργου Πατέλη

«Μωρή ποιανού είναι τα χαλκώματα;»

Η μωρα δεν ήμουν δέκα τριών - δεκαεπτάχρονη χροών, ήταν η εποχή που προσπαθούσα να μάθω την «τέχνη» του κυνηγιού, από κάποιον με πείρα. Ένας έμπειρος πατριώτης στο χόμπι αυτό, ήταν και συχωρεμένος -πλέον- ο Αντώνης ο Λέβης «ο Φουλάκος».

Τον ΑΝΔΡΕΑ Φ. ΝΤΕΛΗ

Τότε εγώ, ούτε ντουφέκι είχα, ούτε τίποτα. Την μια φορά έπαυσα να μονάκω τον Φουλάκο, την άλλη φορά το δόκανο του μάκρμα - Δήμου του Γκούσαρη και έτσι κυνηγούσα.

Μια φορά, κανόνισα με το Φουλάκο να πάμε για λαγό. Το θυμάμαι! Ήταν Σάββατο και εγώ από τις έξι τα ξημερώματα περίμενα στην Λάκα του Χαλκιά, -κάτω από το σχολείο- να έρθει ο μάκρμα - Αντώνης να φέρει την καραμπίνα του και πλέον μαζί να πάμε για κυνήγι.

Όλο το βράδυ, δεν κοιμήθηκα, από την αγωνία μου. Ήταν η πρώτη φορά που θα πήγαινα για λαγό.

Πραγματικά, στο ραντεβού μας ήταν Εγγλέζος. Έφερε το ντουφέκι, τα δικά του, με γέμισμα, φωσίγγια και μια τσάντα κυνηγιού.

Δεν θα μπορούσε να λείπει από την παρέα και το σκυλί του η Λάσση (πόος είναι αυτός που δεν θυμάτε η Λάσση...!).

- Θα πάμε από το ρέμα Φουλάκο - μόν είνε, καπνίζοντας - για να μην μας δει κανένας μάτι.

Πήραμε το δρόμο και γρήγορα με στον Αντρέα του Κάτζου, από κει στην Παναγίτσα - στ' Άραμμέτοι και από την Καλιβία το ρέμα του ανήφορο.

Όλο το δρόμο μιλούσαμε και μου έδινε συμβουλές πως βαράμε τον λαγό όταν πετάγεται στην βάρδια, ποείς είναι οι βάρδιες στην κάθε τοποθεσία.

- Φουλάκο - μόν ελεγε - η πρώτη ντουφεκιά είναι η σίγουρη. Θα γιομίζεις τα φεσίγγια μοναχός σου, τα φέσιμα είναι σπάρα.

Θα σου πτώσω εγώ τις δόσεις (ένα γραμμολόγο) και ένα εργαλείο από καρυδιά για να κλείνεις τα φουίγγια. Στο φουίγγι θα βάζεις καρούλι SER (δεν θυμάμαι τον αριθμό) θα ρίχνεις τρία - τέσσερα σπιρικά Δημοκρατική μεραούτι, 1,6-1,7 γρ. μεραούτι NOBEC, πάντα μέλινη, 29-31 γρ. σκάγια ανάλογα την εποχή, μετά θα τα βάνεις κοντά στο τζάκι για να είναι μακριά από υγρασία.

Να τον έβλεπες, με τι σιγουριά, μιλούσε για τη συνταγή του. Όμως όσο λέγαμε αυτά και άλλα πολλά, φτώσισε στην Κουμαριά.

Αφού με έβαλε στη βάρδια, αμώλησε το σκυλί. Εκείνος με το ντουφέκι στην αγκαλιά, ανέβαινε το δρόμο προς το Σπιθάρα.

Θα πήγαινε σ' άλλη βάρδια. Προχωρούσε με βήμα αργό και σίγουρα και πίσω του άφηνε γραμμή ο καπνός από το τοιγάρο. Δεν τό 'βγαζε καθόλου - το ρημάδι- από το στόμα.

- Κοντά - κοντά. Πάρτο μωρή - Πούντο, Φώναζε στη σκυλί.

Που και που ένας βαρύς βήχας ακουγόταν, από το ρέμα και ο αντίλαλος στη γαλήνη της φύσης, τον πλήθαινε και έμένα στα 13 μου χρόνια, χαράματα στο βουνό, ήταν συντροφιά στην μοναξιά και το φόβο μου.

Ξαφνικά τις σκέψεις μου τις ταρακούνησε το κλαφούνημα της σκυλάς.

Ντάφ - ντάφ - ντάφ, ακουγόταν από αντίκρου. Πανηγύρι στην Κουμαριά.

Ανατρίχαισα! Τό 'φερε η Λάσση από το πλάι. Σε μια δόση βλέπω το λαγό κομιά 200αριά μέτρα, μπροστά από το σκυλί και πήγαινε ίσια απάνου στο Φουλάκο.

Το ζουδι όμως τον είδε το μάκρμα-Αντώνη και αλλαξοδρόμησε.

Κοντά η σκυλί Ντάφ - ντάφ. - Θα το ματαγυρίσει, μου φώναζε και έτρεξε να πάει αλλού.

Κρυός ιδρώτας με πήγαινε, αν παίγναγε από έμένα και δεν το σκούνανε.

Στην κουμαριά, πλέον, γινόταν πανηγύρι από τα κλαφουνητά της σκυλάς. Η παρουσία της παρέας, ήταν πλέον επιβλητική.

Δεν πέρασε πολύ ώρα και πάλη η σκυλί ερχόταν, κλαφουνώνοντας, προ το μέρος μας.

Ο Φουλάκος είχε αλλαξοτοπίσει. Ακούω σε ένα καφρό μπάμ - μπάμ. Οι ντουφεκίες μάκραναν -από τον αντίλαλο- μέχρι το Καλολετσάνικο. Το αίμα είχε ανέβει στο κεφάλι μου. Θα το σκούμπω -είπα μέσα μου- ο Φουλάκος.

- Λάσση - Λάσση έλα εδώ, φώναζε και κάπ μουρμουρούσε. Δεν μπορούσα να καταλάβω τι έλεγε, ήταν μακριά. Σε λέγη όμως σινανητήριμα, στη διασπάρωση του Σπιθαράγινη.

Κοστάω και εγώ τι να δω. Ερχόταν, ο Φουλάκος, με μια αλεπού σκοτωμένη. Την είχε δέσει από τα πονιά πόδια, με ένα λυτάρι και την τρέβαγε.

- Τι έγινε μάκρμα-Αντώνη; του είπα. Έβριζε τη σκυλί και την βλαστημούσε.

- Τό 'χει ελάττωμα Φουλάκο. Άμα βρει αλεπού τα παρατάει ουλα και παίζει με την Μάρω, μου είπα.

Στο πρόσωπό του ήταν ζωγραφισμένη αγανάκτηση και μίσος. Νά 'σου ήθελε και η σκυλί!

- Έλα μου δα (της φώναζε) κουράστηκες σήμερα. Η Λάσση πήγε προς το μέρος του, με σκυμμένο το κεφάλι, λες και ήξερα τι είχε κάνει.

Αφού έπιασε τη σκυλί από το χανάκι, έλυσε την αλεπού και έδεσε τη σκυλί σε μια κουμαριά. Άφησε το ντουφέκι στον όχθο, έβγαλε το σκυλάκι από την πλάτη του και άνοιξε τα κομπιά της καλιάς χλένης που φορούσε.

Έβγαλε από μέσα ένα σουγιά κολοκοτρονέικο και έκοψε ένα μπατσουνοκουμαρόραβδο, χοντρό όσο ο αντίχειρας. Τα χέρια του, έτρεμαν. Εγώ δεν μιλούσα καθόλου. Άμα θύμωνα, ο Φουλάκος, δεν ήθελε κουλέντα. Το ήξερα καλά αυτό. Του πέρανε όμως γρήγορα.

Αφού, το ξάρισε, πήγε κοντά στη σκυλί και άρχισε να τη χτυπά.

- Πάρε και τούτη, πάρε και την άλλη. Κουά - Κουά (το σκυλί).

- Και γιαμώτο φιλότιμό σου, μέχρι που έπαυσε το ραβδί σε δέκα κομπιά.

Το ζωντανό είχε πέσει στο χώμα -έτρεμε- και τον κοίταζε με απορία.

- Φουλάκο, κακό ελάττωμα, δεν θα την γλυτώσει την αυτιά, θα το κρημάσω (μου είπα).

Ανασπάρωσε τη χλένη, έβγαλε ένα τοιγάρο Έθνος αφίπλορο και το άναψε.

Κρατούσε το τοιγάρο και τα καπνισμένα χέρια του έτρεμαν. Δεν μιλούσε καθόλου. Γονάτισε και καθόταν στην μέση των ποδιών του και κάνιτζε με θυμό. Δεν μιλούσε... Μόνο, καμιά φορά έφτυνε τον καπνό που έβγαζε στο στόμα του.

Πάρα - πάρα, το είχε φτώσει με δέκα τζούρες στο τέμμα και δεν ήθελε να το πετώξει. Λες και δεν ήθελε να τελειώσει. Η κάφρα πλέον, είχε ακουμπήσει τη σόφρα του και αυτός με μυθικό τρόπο συνέχιζε να καπνίζει.

Εγώ κοιτάζω και δεν μιλούσα. Ξαφνικά, σηκώνεται πάνω, κόβει μια κουμαριά και ξανά - μαν αρχίζει να χτυπά το σκυλί.

- Γιαμώ το φιλότιμό σου (της φώναζε), έχασε το λαγό παλιοζαγάρι.

Κουά - κουά - κουά (το σκυλί). - Ήθελα νά 'ξερα μωρή, στο διάβολο, έχεις φέρει στο σπίτι τρία χαλκώματα και δεν ξέρω ποσανού είναι (ήταν κομβολιτής η Λάσση). Έβγαζε καρβιλία από το φουόντο, έπυχε μερικά από αυτά και ήταν του ταπιού!

Σαν σκυλί είχε βεβιαρημένο μπρωύ.

Υ.Γ.: Ο μάκρμα-Αντώνης και εγώ χτυπήσαμε πολλούς λαγούς - φώσες, σε άλλα κυνήγια. Η Λάσση δεν ξανακυνηγούσε μαζί μας, αλλά γίνωσκε και την αυτιά. Δεμένη πλέον την έβγαζε. Ο Φουλάκος κέρταρε το λόγο του. Μου 'φτιαζε το γραμμολόγο, και το εργαλείο για να γυμνάζω τα φουίγγια, μου 'δωσε και Δημοκρατική μεραούτι.

Κοντά - κοντά. Πάρτο μωρή - Πούντο, φώναζε στη σκυλί!

Η ΜΑΝΑ ΜΟΥ*

Τον ΧΡΗΣΤΟΥ Κ. ΜΠΑΛΛΗ

Μονάχο απόμεινε, στη νύχτα το αστέρι, μέσο 'το χειμώνα τον βαρύ, το παγερό τ' αγέρι, όσπρο πουλί, δίχως φωλιά, μοιάζει με περιστέρι κ' η μάνα γιέθει στη γαλιά, στημένη στο καρδίε.

Βγάλε μιλιά, ακουει λαλιά, μα τίποτα δεν βλέπει, ύπνος την πήρε αλαφρός, σάχατα στη Γούβα όρεπει, γίγμοσε την αγκαλή της, με τη σοδεά του ηρέπει, μικρά πουλιά ετάζει, με φίσουλα απ' την τόση.

Κι' όταν ο ήλιος έγερνε να πάει προς τη δύση κρέμαγε το όρεπάκι της, τραβούσε για τη δύση, πάντα με βιάση στη ζωή, να μην καθυστερήσει παιδί μη κλάψει κ' ακουστεί, μη ξενοκατοηρήσει.

Ψωμί να φτιάξει απ' τ' άλευρο, πούφερνε απ' το μέλλο στο διάβα της εμάς, για τη φτωιά το ζύλλο, σαν σίμωνε στο σπιτικό, το ζό δένει στο στέλλο, κ' ακουίνοντας το γαίνισμα, δίνε ψωμί στο σέλλο.

Ζεστό φαί ετόμησε και κάποιον περιμένει, που η μέρα δεν τον έτρεσε κ' από τη νύχτα παίρνει, μετρά τις ώρες που περνούν, στέκει συλλογημένη, μέσο 'τη σιωπή της, μουρμουρά, εν' ώρα περασμένη.

Στήνει τ' αντί στο θρόνο και η καρδιά της τρέμει, στο νου της βάζει το κακό, τον κάποτε ονδόμενι, μην άραγε εκόνηκε στην Κάπελη την έρημη, άλλες φορές ξεκίνησε αμίωσα με τη γήρη.

Ανάμεσα στα χέρια της κρατά το πρόσωπό της τέτοια ζωή δεν έκανε, της Σπάρτης ο Ειλώτης, κ' αναστενάζει στα κρυφά, σπίνγοντας τον καμμό της ώπουν στο τέλος, άκουσε, να φτάνει ο δικός της.

Όρα δεν είχε να χαρεί, μα ούτε να μιλήσει στο βλέμα που αντίλασσε... οι φάβοι είχαν αφήσει, χρόνο δεν είχαν για πολλά, μα ούτε και για ζήση να τελειώσουν βιάζονταν αντί, ποίχαν αρχισία.

Σαν ζύννησε ταράχτηκε, κ' όσω στον κήνο βγαίνει κότες, σκυλιά ουγκλιάζανε, νύχτα σηματομένη στο σπίτι ξαναγύρισε, βρήσκε φτωιά αφημένη, πήρε σκαμιά και κάθησε ήταν αποσταμένη.

Πόσο! λιγόστεψε η ζωή, μονάχη αναρωτήθη ήταν της μοίρας άραγε, ποίρθε εδώ κα εστήθη, σε λίγο η λάμπα έσβησε... παντού σκοτάδι εχούθη δίχως κρατηγή, δίχως μιλιά, στον ύπνο εβουήστη!

* Αρμονισμένο στη Μελανίσσα Μόσα

Ο γάμος της Γιάτας Β. Πάπα το έτος 1970 (Φωτ. Τ. Παναγιωτόπουλος)

«Η ΣΕΜΠΡΙΑ ΚΑΙ Η ΔΑΝΕΙΚΑΡΙΑ»

Μ' αυτό μου εδώ το σημάδι θέλω και εγώ ταπεινά να υπενθυμίσω στους παλαιότερους και να διηγηθώ στους νεώτερους, μερικά χαρακτηριστικά πράγματα που συνέβαιναν σε πολλές δραστηριότητες στο χωριό μας, πριν τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, αλλά και μέχρι το τέλος της 10ετίας του '60.

Τον Αλεξίου Δ. Πάπα

I. Η ΣΕΜΠΡΙΑ

Σεμπριά λέγαμε, όταν δύο χωριανοί μας αφού εταίριζαν σε πολλά πράγματα μεταξύ τους αποφείζαν να γίνουν και Σέμπριοι, δηλαδή να ενώσουν τις δυνάμεις τους για ένα κοινό σκοπό. Δηλαδή είχε ένα άλογο ο ένας ή ένα βόδι ή ένα μουλάρι και γαϊδούρι ακόμη συνεργάζονταν με το Σέμπρο κ' έτσι είχαν αντίστοιχα δύο άλογα, δύο βόδια κ.λπ. Τα άλογα ήταν το ζήτημα ζευγάρι για άρρωστα και όταν το χωράφι ήταν επίπεδο χωράφισαν να το εκολοθεύσει και σαν μικρός έρχονταν στην αυλάκι σπαρτί - σπαρτί το απόρο του καλαμποκιού.

Τα βόδια, αντίστοιχα ήταν πιο δυνατά αλλά αργά, όμως ήταν ιδανικά να οργώνουν τα σκληρά και πλαγιά χωράφια.

Εδώ να μην ξεχάσω και τα γαϊδούρια που ήταν οι υπηρέτες το σπατίου, αλλά πολλά απ' αυτά αποτέλοναν γερά ζευγάρια είτε με άλλο γαϊδούρι, είτε ακόμα με άλλο άλογο.

Το εργαλείο που συνδέει το «σπάτιλο αυτό μηχανήμα», αποτελείτο:

Πρώτον, το αλέτρι, που αποτελέτο από την αλετριπόδα και την σπάθη, που από εκεί ρεθμάζε ο γεωργός πόσο βαθιά ή έβαθα πάει το ένι. Το γερούλι, το τμήσι δηλαδή του γεωργού και τα φερά του Ένιού.

Δεύτερον, το παλατζόνι, ήταν ένα γερό ζύλο που πάνω του συνδέονταν το αλέτρι και τα σχοινιά που τραβούσε το ζευγάρι.

Τρίτον, τα προσέφαλα, κολλάρα από δέσμα η πανί γεμάτα με

II. Η ΔΑΝΕΙΚΑΡΙΑ

Ήταν μια συνεργασία από οικογένειες, που είχαν εργατικό δυναμικό 2-3 ατόμων με μια άλλη οικογένεια, ανάλογα με τα άτομα που είχαν ο καθένας είτε στον ενοικιασμένο χώρο εργασίας και είτε στον άλλο, διότι παλιά χρειαζόντουσαν πολλά χέρια για πολλές εργασίες, όπως το όργωμα, ο τρύπος κ.λπ. Αλλά θυμάμαι ο τρύπος είχε την πιο μεγάλη δυσκολία, διότι τα σταφύλια τα πατοίσαμε στ' αμπέλι και στη συ-

Το εκκλησάκι Αγία Παρασκευή στην Αγρία, το 1970. (Φωτ. Τ. Παναγιωτόπουλος)

ΣΤΗΝ ΘΕΣΗ «ΠΟΥΡΝΑΡΙ» ΤΩΝ ΜΗΛΕΩΝ ΗΛΕΙΑΣ

Το Μεσαιωνικόν χωριόν ΠΡΙΝΙΤΣΑ

Συνέχεια από τη σελ. 2

διες πέτρες. Συνεπώς η Πρινίτσα μπορεί να κτίστηκε από τα ερείπια της Θραυστού ή Θραυστού, οπότε και τα οστά ίσως να είναι ανακατεμένα. Την συνέχεια περί οστών την αφήνω στους Μηλιώτες που ξέρουν τι έχουν βρει στα χωράφια τους και να μην υποψιαστούν για οστά ηρώων του 1821 εναντίον των Τουρκοαλβανών Λαλαίων, επειδή όλοι οι Έλληνες νεκροί των μαχών στην Μεγάλη Βρῆση της Πελοποννήσου - Μπουντί - Πουρνάρι και Αγιάφι, μεταφέρθηκαν στην θέση «Μνήμα Μπουντί» και τους έθαψαν όλους με τιμές, ενώ τους Λαλαίους τους έπαιναν και τους έβαψαν στον Λάλα και μάλιστα βοηθούσαν και όλοι Έλληνες παραδιδόνονταν στους ισχυρούς Λαλαίους Τουρκοαλβανούς.

Είμαι γνώστης της περιοχής, γιατί πριν 50 και πλέον χρόνια που ήμουν μαθητής στην Γ' τάξη του Δημοτικού Σχολείου των Μηλιών (μιάς και η Περάσσα δεν είχε δασκαλό λόγο του εμφοκίου) ανεβοκατέβαινα τα δύσβατα αυτά μέρη από πουνάρι και οι πέτρες γιατί είχαμε την σπάνη στην θέση «Λουπουνάρι» που ήταν χωράφι του Γεωργίου Λέντζου. Αλλάγαν οι τοπονητές αυτήν την τοποθεσία του Πουρνάρι επειδή έστρωσαν τα γύδια το «ροδάκι» από το πουνάρι και μάλιστα έλεγαν το ποιημάτκι:

Όταν τρώει η γίδα το Πουρνάρι γεμίζει με γάλα το καρδάρι και όταν τρώει κομματά πιάνει μόνο μια κοιτάλια.

Ακόμη κατά τον εμφύλιο πόλεμο θυμάμαι ότι σφείζαν οι οβίδες που πέφταναν επάνω από τα κεφάλια μας στην Λουπουνάρι όταν τις έρχονταν τα κανόνια από του Λάλα και έσκαιαν στην τοποθεσία «Φούρα» της Περασας.

Για να τονίσω ακόμη ότι είμαι γνώστης της περιοχής, αναφέρω ότι άλλα τρία χρόνια πέρανα από αυτά τα μέρη όταν ήμουν μαθητής στο Τριτάξιο Γυμνάσιο (Ημεγυμνάσιο τότε) στον Δούκα και πήγαινα στην Μπαράδα του Ντούμα. Ακόμη και σήμερα λέγοντας «Πουρνάρι» εννοώ μια μεγάλη περιοχή σαν να είναι χωριό. Για παράδειγμα στην Λουπουνάρα στο Πουρνάρι, στο Γαλατετσάση στο Πουρνάρι, στην Στάνη Ντούλα στο Πουρνάρι, στον Αγιάφι, στο Πουρνάρι, στο Γκουσέτι στο Πουρνάρι, στις Λιούσιδες στο Πουρνάρι, στον Προφήτη Ηλία στο Πουρνάρι, στην Βρῆση στο Πουρνάρι κ.λπ.

Πρέπει να απορρίψουμε την γνώμη ότι η βρῆση φτιάχτηκε επί Τουρκοκρατίας. Εξάλλου δεν τροφοδοτούν το Λάλα με νερό γιατί είναι μακριά. Και αν έφτιαχναν κάτι οι ταλαιπωρημένοι τοσπάνηδες της περιοχής, οι Τούρκοι τα χυλούσαν και έφτιαχναν τα σαράγια τους στον Λάλα. Πρόκειται για βρῆση (μοναδική σήμερα στην περιοχή) πέ-

των αρχαίων πόλεων και χωριών. Το ίδιο έκαναν και οι παλιοί ιστορικοί μας, οι οποίοι για παράδειγμα μόνον δυο σειρές αναφέρουν για την μάχη στο «Πούσι», ενώ ο γείτονας μας από του Δούκα αειμόγητος Χρυσανθάκος έγραψε ολόκληρο βιβλίο με αποδείξεις και ντοκουμέντα για την μάχη αυτήν, πράγμα που εκ των προτέρων οι προσοπαπουδής μας τα έλεγαν στους απογόνους τους.

Και όμως υπάρχουν συγχωριανοί μου που τον αμφισβητούν. Ασφαλώς το ίδιο θα συμβεί και με το θέμα τώρα της Πρινίτσης, γιατί θ' ακουστεί η στερεοτυπη έκφραση: «Υπάρχουν ενδείξεις, αλλά δεν υπάρχουν αποδείξεις». Και μην μου αναστρέψουν την λέξη «αρχαιολόγος» γιατί αυτό είναι μόνον για την παρέα.

Τελειώνοντας ανακεφαλαίωνω ότι με την βοήθεια του «Χρονικού του Μορέως» και των ιστορικών εγγράφων που φυλάσσονται στην βιβλιοθήκη της Βενετίας προπαύει ότι η Πρινίτσα ήταν κοντά στην τοποθεσία «Πουρνάρι» των Μηλιών και δεν έχει δίκαια κανένας συγγραφέας που την τοποθετούν σε διάφορα μέρη χωρίς δικαιολόγηση. Σας παρακαλώ ανοητές καλές τεχνολογικές και θα το διαπιστώσετε.

Την συνέχεια την αφήνω στους αρμοδίους Μηλιώτες. Σημείωση: Ξέρουμε στα Αλβανικά το αμπέλι το λένε Vreshi = βρῆση. Ας υποθέσουμε ότι οι Έλληνες πρόσθεσαν στο τέλος αποτέλεσμα να τοποθετούν με πιθανότητα την Πρινίτσα σε άλλα μέρη άραγε με το όνομα τι ό-πια π.χ. την τοποθετούν στην Βέλιζα που κάποτε ελεγόταν Βέλιζα ή Βέλιτσα και σήμερα λέγεται Πείρες. Ακόμη σαν αναφέρω ότι πριν το 1928 η Δίψη ελεγόταν Πηνόφυτον (λόγω που και αυτή έχει πολλά πουνάρι) σήμερα όμως λέγεται Λάμπεια ή Λαμπεία.

Βέβαια θα ανασηφισθούν μερικοί γιατί δεν διατηρήσει η περιοχή το αρχικό της όνομα «Πρινίτσα». Τους απαντώ ότι τότε μιλούσαν την Εκλαϊκευμένη Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και συνεπώς το πουνάρι το έλεγαν Πρίνος - Πρίνη - Πρίνον. Εξάλλου η περιοχή δεν έχει μόνον ένα πουνάρι, αλλά πολλές χιλιάδες πουνάρια και έτσι έπρεπε να λέγεται «Πουρνάρι» η τοποθεσία. Διατήρησε όμως τον ενικό αριθμό λόγω της Πρινίτσης.

Αγαπητοί μου, ίσως αυτές τις προσπάθειες που κάνω, για να ανακαλύψω την σωστή ιστορία του τόπου μας, να σας φαίνονται περιττές και να λέτε τι μας ενδιαφέρουν αυτά κ.λπ. κατηγορίες. Δεν ξέρετε όμως ότι γίνεται ένας «πόλεμος» μεταξύ των σύγχρονων συγγραφέων προκειμένου να τοποθετησει ο καθένας την κάθε αρχαία ή βυζαντινή πόλη, όπου βρήκε ή έμαθε ερείπια κάποιων πόλεων. Στην περιοχή μας όμως δεν ήλθαν για να μάθουν το όνομα των τοποθεσιών και να τις συνδέσουν με τις ονομασίες

* Ο Σοφιστός Α. Νικολάου είναι από την Περάσσα και η μητέρα του ήταν αδελφή του Κώστα του Μαυλάκη από το χωριό μας.

«Μηλιώτισσα» Τρίμηνη Εφημερίδα του Συλλόγου των Απανταχού Μηλιωτών Ηλείας

Β' Περίοδος - Αρ. Φύλλου 3

Υπεύθυνος Έκδοσης: ΔΗΜ. Κ. ΛΕΝΤΖΟΣ Γ. Τεοτόπου 95, Ν. Ψυχικό

Γραφικές Τέχνες: ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΡΗΓΑΣ Γερανίου 13 - Τηλ. 5249.792 ΑΘΗΝΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ Δρχ. 2.000

